

Afdeling Nederland

Keizersgracht 177
Postbus 1968
1000 BZ Amsterdam

T 020 626 44 36
F 020 624 08 89
E amnesty@amnesty.nl
I www.amnesty.nl

De heer Mark Rutte
Minister-president
Ministerie van Algemene Zaken
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Datum
15 december 2015

Onderwerp
EU-Turkije Actieplan: oproep opschorting EU-steun aan detentiecentra

Ons kenmerk
Dir/en/2015/403

Uw kenmerk

Geachte heer Rutte,

Aanstaande donderdag en vrijdag spreekt u in de Europese Raad onder meer over het EU-Turkije Actieplan. In voorbereiding hierop stuur ik u graag de bijgevoegde briefing van Amnesty International, *Europe's gatekeeper: unlawful detention and deportation of refugees from Turkey*, die morgen gepubliceerd zal worden. Op basis van ons onderzoek dat in deze briefing staat beschreven, roept Amnesty International u op om in Europees verband te pleiten voor opschorting van financiële steun aan Turkse detentiecentra totdat adequate monitoring met betrekking tot de behandeling van vluchtelingen aldaar kan worden ingesteld.

In de briefing wordt geschetst hoe Turkije, sinds september van dit jaar – parallel aan de start van de onderhandelingen tussen de EU en Turkije over het 'indammen van migratiestromen' –honderden vluchtelingen heeft opgepakt. Deze zijn vervolgens overgebracht naar ver afgelegen detentiecentra, vaak 1000 kilometer verderop, en daar zonder duidelijke rechtsgrond en zonder contact met de buitenwereld vastgehouden. De inrichting van in ieder geval één van deze detentiecentra, Erzurum, lijkt met EU pre-accessiegelden te zijn mede-gefinancierd. Dit blijkt onder meer uit etiketten die op bedden en kasten werden gevonden in dat centrum.¹ Van vluchtelingen die in Erzurum werden vastgehouden heeft Amnesty International bovendien geloofwaardige verklaringen opgenomen over mishandeling, waaronder van een vluchteling die dagenlang zat vastgeketend.

Naast deze detentiepraktijken heeft Amnesty International vastgesteld dat in de afgelopen maanden zeker honderd vluchtelingen naar onder meer Syrië en Irak zijn uitgezet door de Turkse autoriteiten. Uit verklaringen van vluchtelingen blijkt verder dat in verschillende detentiecentra vluchtelingen ook onder druk worden gezet om verklaring te tekenen dat ze uit vrije wil teruggingen naar Syrië. Het betreft hier alleen de door Amnesty International geverifieerde zaken. Vaak komt Amnesty International echter slechts bij toeval in contact met mensen die zijn – of dreigen te worden – uitgezet. In sommige gevallen werd het contact met betrokkenen verloren voordat Amnesty International nader onderzoek kon doen. Met het oog hierop is de kans groot dat de in de briefing genoemde zaken maar het tipje van de ijsberg vormen.

---

¹ Zie p. 8 van de briefing.

Deze praktijken, die het niveau van incidenten ver overstijgen, lijken te worden aangejaagd door de afspraken die zijn gemaakt in het EU-Turkije Actieplan. Als onderdeel hiervan wil de EU financiering centra voor vluchtelingen en migranten verder uitbreiden. Hiermee wordt het bovenbeschreven probleem mogelijk vergroot. Uit informatie van de EU-delegatie in Turkije blijkt nu al dat zes EU-gefinancierde 'opvangcentra' als detentiecentrum zullen openen.²

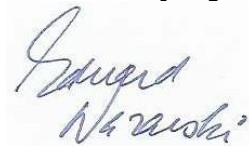
Binnen het Actieplan wordt uiteraard ook geld vrijgemaakt voor steun aan vluchtelingen in Turkije. Dit is belangrijk en een stap die Amnesty International waardeert. Echter, deze stap mag de EU niet beletten om schendingen die door Turkije worden begaan door de vingers zien, en al helemaal niet tot het bijdragen hieraan. Ook kan niet langer gesteld worden dat de Turkse autoriteiten tegengehouden vluchtelingen 'slechts' terugbrengen naar de provincie in Turkije waar ze zijn geregistreerd, zoals minister Koenders vorige week tijdens het notaoverleg over de Staat van de Unie nog aangaf.

Wij roepen u en uw EU-collega's dan ook op om onmiddellijk actie te ondernemen. Dit onder meer door:

- te zorgen dat er onafhankelijk toezicht komt op de uitvoering van het Actieplan, vanuit het perspectief van internationale mensenrechtelijke normen;
- toegang bieden tot door de EU gefinancierde detentiecentra in Turkije aan internationale en lokale actoren die als monitor kunnen optreden en kunnen toezien op de correcte uitvoering van mensenrechtenstandaarden;
- de Europese Commissie op te roepen om alle financiële steun op te schorten voor materieel en infrastructuur in detentiecentra in Turkije waar sprake is van onrechtmatige detentie van vluchtelingen, asielzoekers en migranten, of van waaruit illegale uitzettingen van vluchtelingen plaatsvinden.

Bovendien laat deze situatie opnieuw zien dat een benadering van het vluchtelingen-vraagstuk met Turkije die mensenrechten respecteert niet kan zonder het bieden van veilige en legale routes naar Europa.³ Zo lang er geen veilige, legale routes voor vluchtelingen zijn, zullen zij blijven proberen om op irreguliere wijze naar Europa te reizen. Een focus die vrijwel alleen ligt op het tegenhouden van die vluchtelingen kan in de huidige situatie bijna niet anders dan tot mensenrechtenschendingen leiden. Daarom vraagt Amnesty International u met klem uw standpunt te wijzigen dat uitbreiding van het Nederlands hervestigingsprogramma pas ter sprake kan komen als de overtochten vanuit Turkije "de nul benaderen". Juist nu is hervestiging van kwetsbare vluchtelingen meer dan ooit nodig.

Met vriendelijke groet,

Eduard Nazarski
Directeur Amnesty International, afdeling Nederland

---

² Zie p. 9 van de briefing.

³ Zie hierover ook de oproep van 11 organisaties van 24 november jl., waarin aandacht wordt gevraagd voor de noodzaak van veilige, legale routes als integraal onderdeel van een coherent internationaal vluchtelingenbeleid, <http://www.amnesty.nl/nieuwsportaal/nieuws/veilige-en-legale-routes-naar-europa-essentieel-om-vluchtelingenvraagstuk-op-te>